

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Kfv.III.38.018/2021/9.

A tanács tagjai: Dr. Sperka Kálmán a tanács elnöke, Dr. Gyurán Ildikó előadó bíró, Dr. Suba Ildikó bíró

A felperes: név. cím

A felperes képviselője: Dr. Szabó Klára Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: Dr. Szabó Klára, név

Az alperes: Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal cím1

Az alperes képviselője: Dr. Novomeszky Csaba kamarai jogtanácsos

A per tárgya: környezetvédelmi ügyben indult közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes, 23. sorszám alatt

Az elsőfokú bíróság neve, határozatának kelte és száma: a Szegedi Törvényszék 2021. június 24-én kelt 1.K.701.486/2020/22. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Szegedi Törvényszék 1.K.701.486/2020/22. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 70.000,- (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 70.000,- (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak helye nincs.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A kecskeméti ... hrsz-ú földrészleten az 1950-es évektől kezdődően benzinkút működött, majd ott 1975-ben az A.M.SZ. (a továbbiakban: Szövetkezet) létesített üzemanyag-töltőállomást. A töltőállomás kertes házas övezetben helyezkedik el, 1 km-re helyi jelentőségű természetvédelmi területtől.
- [2] A töltőállomást 1975 augusztusától 1992-ig a Szövetkezet használta, majd 1992. november 23-án azt a M. Kft.-nek (a továbbiakban: Kft1.), a Kft1. pedig 1997. február 17-én a felperes jogelődjének, az A.H. Rt.-nek (a továbbiakban: Zrt.) értékesítette. 2016. augusztus 1-jén a felperesi jogelőd felvásárlásával, jogutódlással került a felperes tulajdonába.
- [3] A Szövetkezet jogutódja, a K.A.Sz. Kft. (a továbbiakban: Kft2.) 2017. szeptember 29-én, míg a Kft1. 2003. augusztus 19-én megszűnt, őket törölték a cégnyilvántartásból.
- [4] Az alperes jogelődjeként eljáró Alsó-Tisza-Vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (a továbbiakban: ATIKÖFE) 2000. januárjában lakossági bejelentésre talaj- és vízmintát vett, amelyek laboratóriumi vizsgálata mind a töltőállomás, mind pedig az annak környezetében elhelyezkedő ingatlanok területén szennyező frakciókat mutatott ki. A feltáró fúrás és annak vizsgálati eredményei alapulvételével készült szakvélemény 2000. január 20-án a szennyezés kezdetét 4 és 50 év között jelölte meg.
- [5] A Zrt. megbízásából a B. Kft. (a továbbiakban: Kft3.) kárelhárítási tervet készített, az engedélyezett terv szerint beavatkozást végzett.
- [6] Ezt követően az ATIKÖFE 667-13/2003. számú határozatával (a továbbiakban: Alaphatározat) a felperesi jogelődöt részletes tényfeltárára kötelezte. A határozat jogerőre emelkedett. Ezen határozatot az alperes jogelődje, a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala a kötelezett személye és a teljesítés határideje vonatkozásában több alkalommal módosította. A határozatban foglalt kötelezettségét a felperesi jogelőd nem teljesítette.
- [7] Az A.H. Kft. (a továbbiakban: Kft4.) a felperes megbízásából 2016. augusztusában és szeptemberében környezetvédelmi állapotfelmérést végzett, amely során megállapították, hogy a töltőállomás környezete BTEX, TPH, PAH és MTBE komponensekkel szennyezett. A TPH, BTEX és PAH komponensek esetében a mért értékek a jogszabályban meghatározott szennyezettségi határértékek több száz, néhol ezerszeresét is elérték.
- [8] A felperes 2018. év első félévében azonnali talajcserét végzett, a szennyezett talajvizet kitermelte és tisztítás után a közcatornába vezette. A Kft4. 2019. június-augusztusában talajvíz-kitermelő és kezelő rendszert is kiépített, 2019-ben meghatározott mennyiségű szennyezőanyag kitermelésére és megtisztítására is sor került.
- [9] A járási hivatal többször módosított, az Alaphatározatot kiegészítő és módosító BK-05/KTF/00203-1/2018. számú határozatával a felperest 2018. február 28-i határidővel tényfeltárási elvégzésére és záródokumentáció elkészítésére kötelezte. A teljesítési határidőt később 2020. január 31-re módosította.
- [10] A felperes 2020. július 6-án a Kft4. által kiegészített tényfeltárási záródokumentáció elbírálása iránti kérelmet terjesztett elő az alperesnél. A tényfeltárási záródokumentáció mellékletét képezte egy hidrodinamikai és transzportmodellezési dokumentáció, amely rögzítette, hogy a káresemény pontos helyének és bekövetkezési módjának ismerete nélkül nem állapítható meg, hogy a szennyezés 1997. február 17-e előtt vagy után következett be. A számítás nem pontosítható olyannyira, hogy egyértelműen megállapítható legyen, hogy az MTBE tartalmú szennyezés kizárólagosan a felperesi jogelőd tulajdonba kerülését megelőzően következett be.

[11] A felperes kérelméhez „Felelősnevezési és kimentési dokumentáció” (a továbbiakban: Kimentési dokumentáció) megnevezésű beadványt is csatolt annak igazolása érdekében, hogy az okozott szennyeződésért nem vonható felelősségre, kármentesítésre nem kötelezhető. Már ezen dokumentációban sérelmezte, hogy olyan jogszabály a kötelezés és felelőssége megállapítása alapja, amely 2003-ban nem volt hatályban. A felperes a töltőállomás – a környezetvédelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 101. § (2) bekezdés b) pontjában rögzített „szennyező fizet” elv alapulvételével felelős – tényleges használóiként a Kft1.-t és a Kft2.-t jelölte meg.

[12] Az alperes 2020. szeptember 3-án BK/KTF/00121-42/2020. számú határozatával elfogadta a tényfeltárási záródokumentációt, a felperest műszaki beavatkozási terv elkészítésére, előterjesztésére, kármentesítési monitoring folytatására és a meghatározott előírások betartására kötelezte.

[13] A kimentéssel kapcsolatban leírta, hogy a szennyeződés összetételében heterogén, időben elnyúló, keletkezésének pontos időpontja nem állapítható meg kétséget kizáróan, azt mindösszesen valószínűsíteni lehet. Erre tekintettel a Kvt. 110. § (4) bekezdése szerint nem lehetséges a jogszabályok korábbi állapotainak alkalmazása. Az, hogy az Alaphatározat a felperes felelősségét nem tartotta megállapíthatónak, mindösszesen azt jelenti, hogy ténylegesen nem ő követhette el a szennyezést eredményező jogsértést. Ez azonban nem jelenti a közigazgatási felelősség alóli mentesülését, ami a szennyező kilétének megállapíthatósága hiányában fennáll.

[14] Hangsúlyozta, a járási hivatal BK-05/KTF/00203-1/2018. számú határozata jogerőre emelkedett, az abban foglalt kötelezettségét a felperes önként teljesítette. Miután pedig a felperes csak megnevezte a korábbi ingatlanhasználókat, de kétséget kizáróan nem bizonyította, hogy a felelősség nem őt terheli, a Kvt. 102. §-ában foglalt kimentés eredményre nem vezetett.

A kereseti kérelem

[15] A felperes keresetében elsődlegesen az alperes BK/KTF/00121-42/2020. számú határozatának megváltoztatását és a kármentesítéssel összefüggő kötelezettsége alóli mentesítését, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárás lefolytatására utasítását indítványozta.

[16] Álláspontja szerint a határozat sérti a Kvt. 101-102/C. §-ait, 110. § (4) bekezdését, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (1) és (2) bekezdését, valamint az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 2. §-át, 62. §-át, 81. § (1) bekezdését.

[17] Állította, hogy az alperes olyan jogszabály alapulvételével állapította meg közigazgatási felelősségét, amelynek alkalmazását a Kvt. 110. § (4) bekezdése kizárja. Hivatkozott a jogállamiság, ezen belül a jogbiztonság elvére, valamint a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmára, ennek körében megjelölve az Alkotmánybíróság 25/1992. (IV. 30.) határozatát. A kimentés körében hangsúlyozta, neki, mint tulajdonosnak elegendő volt azt bizonyítani, hogy a szennyezés az ő technológiájából annak műszaki állapota, a szennyezettség mértéke és a kora ismeretében nem származhat. Mindezen tényeket okiratokkal bizonyította.

Az elsőfokú ítélet

[18] A törvényszék a keresetet elutasította.

[19] Kiemelte, abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy mely jogszabályi rendelkezések alkalmazandók a perbeli tényállásra, majd azt kellett eldöntenie, hogy amellet és az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján jogszerű volt-e a felperes mint ingatlantulajdonos kármentesítésre kötelezése.

[20] A felperes nem vitatta, hogy kimentés hiányában felelőssége fennáll. Kizárólag az volt eldöntendő, hogy a kimentésre mely jogszabályi rendelkezéseket kell alkalmazni és azokat hogyan kell értelmezni.

[21] E körben kifejtette, függetlenül attól, hogy a Kvt-nek az Alaphatározat időpontjában vagy 2007. április 30-át követően hatályos szabályai alkalmazásának van helye, a 102. § (2) bekezdése szerint a felperes a felelősség alól két konjunktív feltétellel, az ingatlan tényleges használójának megnevezésével és annak kétséget kizáró bizonyításával menthette ki magát, hogy a felelősség nem őt terheli.

[22] Tekintettel arra, hogy a töltőállomás korábbi tulajdonosa, illetve használója jogutód nélkül megszűnt, a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.2.) korábbi időállapot szerinti 21. § (2) bekezdés a) pontjának alkalmazása nem jöhetett szóba, a b) pontja pedig nem volt releváns. Utalt e körben a Legfelsőbb Bíróság Kfv.VI.37.574/2010. számú (KGD2012.110) határozata indokolására is.

[23] Rögzítette, hogy az alperes helyesen jelölte meg határozatában a Korm.r.2. 21. § (2) bekezdését, amely a felelős meghatározása és a kimentés tekintetében a Kvt. 101-102. §-aira mutat. A felperes mint ingatlantulajdonos felelősség alóli kimentésére a környezetszennyezés tényleges időpontjától függetlenül ezen jogszabályi rendelkezések alkalmazandók.

[24] A felperes által felhívott, a felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról szóló 33/2000. (III.17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.1.) rendelkezéseit csak akkor lehetne alkalmazni, ha a tevékenység folytatója ismeretlen vagy jogutód nélkül megszűnt. A szennyezés kiterjedését, összetételét, időpontját azonban a tényfeltárás hivatott megállapítani. Az pedig nem dönthető el, hogy a szennyezés 1997. február 17. előtt vagy után következett be. Az alperes helytállóan állapította meg, hogy a felperes által hivatkozott előzményi iratok a felperesi álláspont alátámasztására nem alkalmasak. A felperes által megbízott szakértő véleménye is azt támasztotta alá, nem zárható ki az, hogy a szennyezés legalább részben a felperesi jogelőd tulajdonszerzését követően következett be, és nem zárható ki minden bizonyossággal, hogy a felperes jogelődjének tevékenységéhez kapcsolódik. Mindezek ismeretében a Korm.r.1. 4. § (3) bekezdésében foglalt szabályok alkalmazásának nem volt helye.

[25] A felperes által hivatkozott jogbiztonság követelményével és a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmával kapcsolatban hangsúlyozta, nem a kötelezés időpontja, hanem a felperesi jogelőd tulajdonszerzésének az időpontja az irányadó: a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a felperesi jogelőd tulajdonát annak a jogszabályi rendelkezésnek a hatálya alatt, annak ismeretében szerezte-e, ami a felperesi jogelőd mint ingatlantulajdonos felelősségét vétkesség hiányában megalapozhatta.

[26] Figyelemmel pedig arra, hogy a Kvt. a tulajdonos felelősségével kapcsolatos rendelkezéseket a környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti

felelősségről szóló 2004/35/EK irányelvvel (a továbbiakban: Irányelv) kapcsolatos jogszabály-módosításokat megelőzően is tartalmazta, ezen felperesi hivatkozást is alaptalannak minősítette.

[27] Leszögezte, sem az alperest, sem a bíróságot nem kötik a nyomozó hatóság döntései. A bíróságnak nem képezte feladatát a nyomozó hatóság által megállapított tényállás helytállóságának, az azokból levont következtések okszerűségének a vizsgálata.

[28] Összefoglalóan megállapította, hogy az alperes a Kvt. 101. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak ismeretében jogszerűen kötelezte a felperest a kármentesítésre.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[29] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte a közigazgatási cselekményre kiterjedő hatállyal és a közigazgatási szerv új eljárás lefolytatására kötelezését. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését indítványozta.

[30] Megítélése szerint az elsőfokú bíróság ítélete sérti a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (1), (2) bekezdéseit, (5) bekezdés a) pontját, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését, 346. § (5) bekezdését.

[31] Az általa becsatolt dokumentációk kétséget kizáróan igazolják azt, hogy minimum két időszakból származó, heterogén szennyezésről van szó. Az alperes határozata azt a hibás megállapítást teszi, hogy nem dönthető el, hogy a Zrt. tulajdonszerzését megelőzően, vagy azt követően történt-e az MTBE szennyezés, így a teljes szennyezést egységként kezeli, amelyre kizárólag egyféle felelősséget tart megállapíthatónak. Ezzel szemben állította, a szennyeződések időben és részben térben jól elhatárolhatóak.

[32] A TPH-BTEX-PAH összetételű szennyezés kétséget kizáróan bizonyítottan nem az ő működésével összefüggésben keletkezett, míg az MTBE szennyeződés vonatkozásában a felelősségét az zárja ki, hogy a jogelődje tulajdonában álló töltőállomás olyan műszaki megoldásokkal és berendezésekkel működött már 1997-ben is, amely az ilyen típusú szennyeződés okozásának lehetőségét kizárja.

[33] Az első szennyeződés – az alperesnek a tényfeltárási dokumentáción alapuló határozata által is elismerten – már a 70-es, 80-as években kezdődött. Ezt pedig igazolja az általa készített Kimentési dokumentáció 7. számú függelékéhez mellékelte szakértői megállapítás is. Ellenben az eltérő kiterjedésű MTBE tartalmú szénhidrogén-szennyezés 17-25 évnél nem idősebb.

[34] A Zrt. az 1997-es megvásárlást követően zárt rendszert épített ki rekonstrukciós munkálatok eredményeként, annak megfeleltetéséről hatósági jegyzőkönyv készült, az nyomáspróbákkal igazoltan lyukadástól, elfolyástól mentes azóta is.

[35] Állította, téves az elsőfokú bíróságnak a Korm.r.2. 21. § (2) bekezdése alkalmazhatósága körében kifejtett jogi érve. Az Alaphatározattal elrendelt és a folytatólagosan módosított tényfeltárási szakasz értékelésére, szabályrendszerére a régi szabályok alkalmazandóak, a Korm.r.2. szabályait csak a kármentesítés új szakasztától lehetett volna alkalmazni. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a Korm.r.1. alkalmazhatóságának feltétele fennáll, hiszen a szennyező kilétének megállapítására irányuló eljárás már korábban is sikertelen volt az Alaphatározat értelmében is.

[36] Összeségében kifejtette, a Kvt. 102. §-a szerint bizonyította, hogy a felelősség nem őt terheli, mivel a korábbi tulajdonosokat megnevezte és bizonyította, hogy a szennyeződés korábbi, mint jogelődje tulajdonszerzése. Kizárt tehát, hogy a felperes szennyező legyen.

[37] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében az ítélet hatályában fenntartására tett indítványt.

Döntés a befogadásról

[38] A Kúria a Kfv.III.38.018/2021/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelmet befogadta.

A Kúria döntése és jogi indokai

[39] A felperes felülvizsgálati kérelme – az alábbiak szerint – alaptalan.

[40] A felülvizsgálati eljárás kereteit a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem jelöli ki.

[41] A Kp. 120. § (5) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.

[42] A Kúria szerint az elsőfokú bíróság a törvényesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetést vont le. A felülvizsgálati bíróság a jogerős ítéletben foglaltakkal egyetért, a felülvizsgálati kérelmet elbírálva az alábbiakat emeli ki.

[43] A Kúria elsődleges arra mutat rá, hogy a Kp. 37. § (1) bekezdés f) pontja értelmében a pert keresetlevéllel kell megindítani, amely tartalmazza – többek között – a közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelmet. A 85. § (1) bekezdése szerint a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a kereseti kérelem korlátai között vizsgálja.

[44] A közigazgatási perben érvényesül a kereseti kérelemhez kötöttség elve, amely szerint – a főszabálynak megfelelően – a bíróság kizárólag a felperes által megjelölt jogsérelmeket bírálhatja el.

[45] A Kp. 39. § (1) bekezdése alapján a keresetlevelet – ha a törvény eltérően nem rendelkezik – a vitatott közigazgatási cselekmény közlésétől számított harminc napon belül kell a vitatott cselekményt megvalósító közigazgatási szervhez benyújtani. A 43. § (1) bekezdése rögzíti, a felperes a keresetét legkésőbb az első tárgyaláson változtathatja meg. A keresetet a közigazgatási cselekmény keresettel nem támadott, a cselekmény egyéb rendelkezéseitől egyértelműen elkülöníthető rendelkezésére csak a keresetindításra nyitva álló határidőn belül lehet kiterjeszteni. A Kúria Kf.VI.39.149/2020/4. számú ítéletében is megtestesülő egységes bírói gyakorlat szerint a keresetkiterjesztés tilalmába ütközik, ha a felperes a perindítási határidő letelte után új megtámadási irányt kíván szabni a közigazgatási perben.

[46] A Kúria a fentiek ismeretében rámutat, a közigazgatási per kereteit a keresettel támadott közigazgatási határozat és a kereseti kérelemben megjelölt jogsértések határozzák

meg, így sem a perben, sem a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható felül olyan állított jogsérelem, illetve jogsértés, amelyet a felperes a keresetében nem vitatott. A Kúria erre figyelemmel a felülvizsgálati kérelemnek a szennyezések időben és térben való elhatárolásával, a felelősség körében a szennyezések heterogén jellegéből adódó külön bontásával kapcsolatosan megjelölt jogséreleimeit nem vizsgálhatta, mert azok a tiltott keresetkiterjesztés hatálya alá tartoznak, azokat a felperes keresetlevelében nem vitatta.

[47] A felperes az alperes 2020. szeptember 3-án kelt BK/KTF/00121-42/2020. számú, a tényfeltárási záródokumentációt elfogadó és a felperest műszaki beavatkozási terv elkészítésére, kármentesítési monitoring folytatására és a határozat előírásainak maradéktalan betartására kötelező határozatát támadta. A keresetlevelében érdemben a Kimentési dokumentációban foglalt érvelése és bizonyítékai elutasítását, helytállási kötelezettsége megállapítását vitatta.

[48] A felülvizsgálati kérelemben foglaltak ismeretében a Kúria elsődlegesen a Korm.r.1. és Korm.r.2. alkalmazhatóságát vizsgálta. A felelősség és a kimentés körében alkalmazandó jogszabályok kapcsán a Kúria az alábbiakra mutat rá.

[49] Az egészséges környezethez való jog az Alaptörvény XXI. cikke értelmében alkotmányos alapjog. Ezzel összhangban az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme, a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítása céljából a jogalkotó 1995-ben megalkotta a Kvt-t. Az ekkor hatályos 101. § (1) bekezdése szerint, aki tevékenységével vagy mulasztásával a környezetet veszélyezteti, szennyezi vagy károsítja, illetőleg tevékenységét a környezetvédelmi előírások megszegésével folytatja a törvényben foglalt és a külön jogszabályokban meghatározott (büntetőjogi, polgári jogi, államigazgatási jogi stb.) felelősséggel tartozik.

[50] A (2) bekezdés értelmében a jogsértő tevékenység folytatója köteles az általa okozott környezetveszélyeztetést, illetőleg környezetszennyezést megszüntetni, illetőleg környezetkárosítást abbahagyni; az általa okozott károkért helytállni; a tevékenységet megelőző környezeti állapotot helyreállítani.

[51] A Kvt. 102. § (1) és (2) bekezdései kimondták, a jogsértő tevékenységért való felelősség a büntetőjogi és szabálysértési jogi felelősség kivételével - az ellenkező bizonyításáig - annak az ingatlannak a tulajdonosát és birtokosát (használóját) egyetemlegesen terheli, amelyen a tevékenységet folytatják, illetőleg folytatták. A tulajdonos akkor mentesül az egyetemleges felelősség alól, ha megnevezi az ingatlan tényleges használóját, és kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a felelősség nem őt terheli.

[52] 2007. április 30-tól kezdődő hatállyal az egyes környezetvédelmi tárgyú törvények környezeti felelősséggel összefüggő módosításáról szóló 2007. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: módosító törvény) módosította a Kvt. hivatkozott 102. §-át akként, hogy a környezetkárosodásért, illetve a környezetveszélyeztetésért való felelősség - az ellenkező bizonyításáig - annak az ingatlannak a környezetkárosodás, illetve környezetveszélyeztetés bekövetkezésének időpontját követő mindenkorai tulajdonosát és birtokosát (használóját) egyetemlegesen terheli, amelyen a környezetkárosítást, illetve környezetveszélyeztető magatartást folytatták. A tulajdonos mentesül az egyetemleges felelősség alól, ha megnevezi az ingatlan tényleges használóját, és kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a felelősség nem őt terheli.

[53] A Kvt. 102. § (1) bekezdése a felelős személyére vonatkozó rendelkezést, míg a (2) bekezdés a tulajdonos felelőssége kimentésének feltételeit szabályozza.

[54] Ahogyan arra az elsőfokú ítélet is helyesen hivatkozott, a módosítás indoka az Irányelv szabályainak való megfelelés volt.

[55] A kimentés körében azonban a Kvt. szabályai változatlanok annak 1995. december 19-i hatálybalépésétől kezdődően biztosítva ezáltal azt a szigorú felelősségi rendszert, amelynek célja a környezeti értékek megőrzése és védelme, minőségének javítása. E nélkül nem tartható fenn az emberi tevékenység és a természet közötti harmónia, elmulasztása veszélyezteti a jelen és jövő generációk egészségét, létét.

[56] A felperes elsődleges kereseti és felülvizsgálati érve az állami felelősség megállapíthatósága körében a Korm.r.1. kötelező alkalmazása volt.

[57] A Korm.r.1. 2000. június 7. napjától hatályos 4. § (2) bekezdése szerint a már bekövetkezett határértéket meghaladó szennyezettség esetén kármentesítést kell végezni. A kármentesítésre az köteles, aki a tevékenységet folytatta vagy folytatja, illetve aki a környezeti kárért való felelősséget átvállalja.

[58] Ugyanezen jogszabályhely (3) bekezdése úgy rendelkezett, hogy ha a tevékenység folytatója ismeretlen, vagy jogutód nélkül megszűnt, és ha a felszín alatti vizet, földtani közeget veszélyeztető, szennyező vagy károsító, illetve az előírások megszegésével járó a Kt. hatálybalépését követően folyt vagy folyik, akkor a Kt. 102. §-a alapján a jogsértő tevékenység helyének tulajdonosa vagy használója, ha azonban a hatálybalépését megelőzően történt, akkor a Magyar Állam nevében feladatkörébe és felelősségi körébe tartozóan a kormányzati munkamegosztás szerint felelős miniszter, illetve ha nincs más felelős, akkor a környezetvédelemért felelős miniszter által kijelölt szervezet kötelezett a kármentesítésre.

[59] A 2004. augusztus 5-én hatályba lépett Korm.r.2. 2007. április 30-ig hatályos 21. § (2) bekezdése értelmében a kármentesítésre az köteles, aki a szennyezettséget okozó tevékenységet folytatta vagy folytatja, illetve annak jogutódja; aki a környezeti kárért fennálló felelősséget a szennyezett terület tulajdonjogának megszerzésével vagy egyéb módon átvállalja, valamint aki a Kvt. 101-102. §-a szerint felelősségre vonható.

[60] A 2007. április 30-tól kezdődő szabályozás kimondja, kármentesítésre az kötelezett, aki a Kvt. 101-102/A. §-ában meghatározottak szerint felelősséggel tartozik.

[61] Fontos, hogy a Korm.r.2. 41. § (9) bekezdése a hatályba léptető rendelkezések között arról is rendelkezik, hogy a rendelet hatálybalépésekor már folyamatban levő a 13. § (1) bekezdés szerinti tevékenységek esetében a Korm.r.2 előírásait a tevékenység felülvizsgálatát követően, illetve a kármentesítések engedélyezése során a kármentesítés új szakaszától kell alkalmazni.

[62] A felülvizsgálati bíróság mindezek ismeretében vizsgálta a kármentesítés egyes szakaszait és megállapította, az alperes határozata nem csak a tényfeltárási záródokumentáció elfogadásáról rendelkezett, hanem a felperest műszaki beavatkozási terv elkészítésére, annak előterjesztésére, kármentesítési monitoring folytatására és a megjelölt előírások betartására kötelezte. A felperes nem is a tényfeltárási záródokumentáció elfogadását kifogásolta keresetében, hanem a Kimentési dokumentációban írtak el nem fogadását, azaz kármentesítési kötelezését. A Kúria megítélése szerint ezen határozati rendelkezésekkel a kármentesítés új, a műszaki beavatkozás szakaszába lépett. Ezt a jogértelmezést alátámasztja a Kúria Kfv.VI.37.574/2010/10. számú ítélete is, amely kimondta, a tényfeltárási eredményeként műszaki beavatkozási terv készítése vált szükségessé, amely a kármentesítés újabb szakaszát jelentette a tényfeltáráshoz képest. Következésképpen a kármentesítés újabb szakaszára az intézkedéskor hatályban levő rendelkezéseket alkalmazni kellett.

[63] Perbeli esetben az intézkedéskor a Korm.r.2. volt hatályban, így annak rendelkezései alkalmazandók. A felperes által hivatkozott, a Korm.r.2. 41.§ (1) bekezdésével hatályon kívül helyezett Korm.r.1. rendelkezései szerinti felelősi kör megállapításának nem volt helye. Ebből következően kármentesítésre az kötelezett, aki a Kvt. 101-102/A. §-ában meghatározottak

szerint felelősséggel tartozik. A Kúria szerint ezáltal sem a jogbiztonság sérelme, sem a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma nem valósult meg.

[64] A Kvt. 110. § (4) bekezdése szerint a módosító törvénnyel megállapított rendelkezéseket a 2007. április 30-át követően megvalósított környezetkárosításokra és környezetveszélyeztető magatartásokra kell alkalmazni. Ezen szabályra tekintettel is kiemelt jelentősége van a környezetszennyezés megvalósulása időpontjának.

[65] A felülvizsgálati bíróság a rendelkezésre álló dokumentumok alapulvételével megállapította, a fennálló szennyeződés keletkezési idejének, annak kiterjedésének, bekövetkezte pontos menetének meghatározása kétséget kizáróan nem lehetséges.

[66] A Kvt. 102. § (1) és (2) bekezdései egyértelmű rendelkezéseket tartalmaznak a közigazgatási jogi felelősség alanyai tekintetében, a mindenkori tulajdonos csak akkor mentesül a felelősség alól, ha megnevezi az ingatlan tényleges használóját és kétséget kizáróan bizonyítja, miszerint a felelősség nem őt terheli. A környezetvédelmi hatóság tényállás-tisztázási kötelezettsége a fentieknek megfelelően alakul, vagyis azt kell felderítenie, hogy ki az ingatlan tulajdonosa, valamint használója, további bizonyítási kötelezettsége a közigazgatási jogi felelősség alanya tekintetében – főszabály szerint – nincs. A közigazgatási hatóságnak a tényállást határozatában meg kell állapítania, de a felperes kimentési kötelezettsége körében bizonyítás nem terheli, a bizonyítási teher a felperesen van.

[67] A Kúria nézete szerint a felperes nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a felelősség nem őt terheli.

[68] Habár megnevezte az ingatlan használóit, azonban mivel nem állapíthatók meg a szennyezések keletkezési időpontjai, a tényleges használók sem határozhatók meg pontosan, ebből fakadóan a Kvt. 102. § (2) bekezdésében foglalt kimentés nem foghatott helyt. Nem azt kell bizonyítania a tulajdonosnak, hogy a szennyezést ki okozta, hanem hogy a felelősség őt nem terheli. Felülvizsgálati kérelmében e körben a felperes arra hivatkozott, hogy a szennyezés már 2000-ben bekövetkezett, a tényfeltárára kötelező Alaphatározat is 2003-ban kelt. Az megállapítható, hogy a konkrét szennyeződés nem egy egyszeri havária következménye, hanem többlépcsős folyamat eredménye. A szennyeződés nem vitatottan elkezdődött a 2000-es éveket megelőzően, akár a 70-es, 80-as években, azonban az MBTE elterjedés már egy újabb szennyeződésre utal, aminek pontos ideje még csak nem is valószínűsíthető. A tényfeltárási záródokumentációban a felperes által megbízott szakértő maga támasztotta alá a hidrodinamikai és transzportmodellezési vizsgálat eredményeképpen, hogy egyforma valószínűséggel következhetett be a szennyeződés az ENI Zrt. és a jogelőd üzemeltetési időszakában. A káresemény pontos helyének és bekövetkezési módjának ismerete hiányában a feltárt MTBE szennyeződés keletkezési ideje nem pontosítható, nem dönthető el, hogy a szennyezés 1997. február 17. előtt vagy után következett be, ezáltal pedig kétséget kizáróan nem bizonyított, hogy a felelősség nem a felperest terheli.

[69] Hangsúlyozza azt is a Kúria, a felperes tudomással bírt a korábban feltárt szennyeződésekről, az azokkal kapcsolatos kötelezettségekről, ennek ismeretében szerezte meg az ingatlant.

[70] A fentiekre tekintettel a felülvizsgálati bíróság álláspontja szerint a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályi rendelkezéseket, ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

[71] *A Kvt. 102. § (1) és (2) bekezdései egyértelmű rendelkezéseket tartalmaznak a közigazgatási jogi felelősség alanya tekintetében, a mindenkori tulajdonos csak akkor mentesül a felelősség alól, ha megnevezi az ingatlan tényleges használóját és kétséget kizáróan bizonyítja, miszerint a felelősség nem őt terheli.*

Záró rész

[72] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó 107. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson bírálta el.

[73] A pereszes felperes a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 81. § (1) és (5) bekezdése szerint köteles az alperes részére a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a szerint megállapított felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, melynek összege meghatározásánál a Kúria figyelemmel volt az alperes által kifejtett tevékenységre.

[74] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése értelmében feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles megfizetni felhívásra az államnak.

[75] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. június 29.

Dr. Sperka Kálmán s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyurán Ildikó s.k. előadó bíró; Dr. Suba Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő